

Valsts izglītības satura centrs

15. maijs

**LATVIEŠU VALODA
UN LITERATŪRA**
AUGSTĀKAIS MĀCĪBU SATURA
APGUVES LĪMENIS

2023./2024.M.G.

Valsts izglītības
satura centrs

**Centralizētais eksāmens
latviešu valodā un literatūrā
augstākais mācību satura apguves līmenis**

2023./2024. mācību gads

2024.gada 26. aprīlis

Pirmdiena	Otrdiena	Trešdiena	Ceturtdiena	Piektdiena
22. aprīlis	23. aprīlis	24. aprīlis	25. aprīlis	26. aprīlis
Starpdisciplinārais darbs 9.klasei 22.-26.aprīlis (NAV obligāts)		MD Bioloģija, Fizika, Ķīmija		
29.aprīlis	30.aprīlis	1.maijs	2.maijs	3.maijs
	MD Dabaszinības			
6.maijs	7.maijs	8.maijs	9.maijs	10.maijs
		MD Bioloģija, Fizika, Ķīmija Dabaszinības (opt)		
13.maijs	14.maijs	15.maijs	16.maijs	17.maijs
SOCIALĀS ZINĀTNES /r		LATVIEŠU VAL. A/r. LATVIEŠU VAL. O /r.		KULTŪRA UN MĀKSĻA/r.
20.maijs	21.maijs	22.maijs	23.maijs	24.maijs
GEOGRĀFIJA /r.	GEOGRĀFIJA /pr.	Svešvaloda (angļu, vācu, franču) 9.kl./r.m.	ĶĪMIJA /r. Svešvaloda (angļu, vācu) 9.kl.m	ĶĪMIJA /pr. Svešvaloda (angļu) 9.kl./m.
27.maijs	28.maijs	29.maijs	30.maijs	31.maijs
DIZAINS UN TEHNOĻĪJAS 12.kl./r. latviešu valoda 9.kl. m	latviešu valoda 9.kl./r., m.	FIZIKA/r. latviešu valoda 9.kl. m.	FIZIKA/pr. latviešu valoda 9.kl. m.	
3.jūnijs EP vērtēšana	4.jūnijs	5.jūnijs EP vērtēšana	6.jūnijs	7.jūnijs EP vērtēšana
ANĢĻU VAL. O./r., m. ANĢĻU VAL. A/r.	ANĢĻU VAL. O/m. FRANČU VAL. O/A/ r.,m. matemātika 9.kl.	ANĢĻU VAL. O/m. ANĢĻU VAL. A/m. LATVIEŠU VAL. O / m.	ANĢĻU VAL. A/m. LATVIEŠU VAL.O / m. VACU VAL. O/A/r., m.	LATVIEŠU VAL.O / m KRIEVU VAL. A /r.m.
10.jūnijs	11.jūnijs	12.jūnijs	13.jūnijs	14.jūnijs
MATEMĀTIKA V/O/ A 1.un 2.daļa latviešu valoda 9.kl. (opt)	MATEMĀTIKA A 3.un 4.daļa	matemātika 9.kl.(opt)	BIOĻĢIJA /r.	BIOĻĢIJA /pr. svešvaloda 9.kl. (opt)
17.jūnijs	18.jūnijs	19.jūnijs	20.jūnijs	21.jūnijs
VĒSTURE /r.		PROGRAMMĒŠANA/r.	SVEŠVALODA A/O (opt)	DIZAINS UN TEHNOĻĪJAS
24.jūnijs	25.jūnijs	26.jūnijs	27.jūnijs	28.jūnijs
	LATVIEŠU VAL. A/O(opt)	SOCIĀLĀS ZINĪBAS (opt)	MATEMĀTIKA V/O/A (opt) A 1.un 2.daļa	MATEMĀTIKA A (opt) A 3.un 4.daļa
1.jūlijs	2.jūlijs	3.jūlijs	4.jūlijs	5.jūlijs
PROGRAMMĒŠANA (opt) Sertifikāti 9.klase	ĶĪMIJA (opt)	KULTŪRA UN MĀKSĻA (opt)	BIOĻĢIJA (opt)	GEOGRĀFIJA (opt)
8.jūlijs	9.jūlijs	10.jūlijs	11.jūlijs	12.jūlijs
FIZIKA (opt)	VĒSTURE (opt)	SVEŠVALODA (opt) 2.diena	Sertifikāti 12	Sertifikāti PPT 17.07.

EKSĀMENS – vidusskola pamatterminā

EKSĀMENS – vidusskola papildterminā

V/O/A – vispārīgais/ optimālais/ augstākais līmenis

r/m/pr – rakstu/mutvārdu/praktiskā daļa

eksāmens – 9.klase pamatterminā

eksāmens – 9.klase papildterminā

Valsts izglītības
satura centrs

Informācija VISC tīmekļvietnē

Valsts pārbaudes darbi

▶ Atskaņot tekstu

Publicēts: 26.06.2020.

Jaunumi

Skatīt vairāk →

Valsts pārbaudes darbi 2023./2024. mācību gadā

Skatīt vairāk →

Valsts pārbaudes darbu programmas

Skatīt vairāk →

Iepriekšējo gadu valsts pārbaudes darbu uzdevumi

Skatīt vairāk →

Norises darbību laiki

Skatīt vairāk →

Atbalsta pasākumi

Skatīt vairāk →

Valsts izglītības
satura centrs

Informācija VISC tīmekļvietnē

**Valsts pārbaudes darbu
statistika**

[Skatīt vairāk →](#)

**Monitoringa darbu
paraugi**

[Skatīt vairāk →](#)

**Valsts pārbaudes darbu
metodiskie materiāli**

[Skatīt vairāk →](#)

**Biežāk uzdotie
jautājumi**

[Skatīt vairāk →](#)

Normatīvie akti

[Skatīt vairāk →](#)

VISC atbalsta vietne

Darba laiks: katru darba
dienu no 9.00 līdz 17.00,
Tālrunis: +371 66051908, e-
pasta adrese:
atbalsts@visc.gov.lv

[Skatīt vairāk →](#)

Valsts izglītības
satura centrs

2023.gada eksāmens

<https://www.visc.gov.lv/lv/media/20868/download?attachment>

Iepazīsties ar norādījumiem.

1. un 2. daļas darba lapās un 1. daļas atbilžu lapā ieraksti kodu, kuru tu saņēmi, ienākot eksāmena telpā.

Katru koda ciparu raksti salasāmi tam norādītajā vietā.

Eksāmenā veicamo uzdevumu skaits, iegūstamo punktu skaits un paredzētais izpildes laiks:

Daļa	Uzdevumu skaits	Punktu skaits	Laiks (min)
1.	20	20	70*
2.	1	60	180

* 60 minūtes testa veikšanai un 10 minūtes atbilžu lapas aizpildīšanai.

Darbu veic ar tumši zilu vai melnu pildspalvu. Ar zīmuli rakstītais netiek vērtēts.

Atbilžu lapā atbildes atzīmē tieši tām paredzētajās vietās.

Eksāmena 1. un 2. daļas izpildes laikā tekstu lapās, kas nav jāiesniedz vērtēšanai, drīksti veikt pasvītrojumu vai citas piezīmes, izmantojot krāsu zīmuļus vai flomāsterus.

Eksāmena norises laikā eksāmena vadītājs skaidrojumu par uzdevumiem nesniedz.

Pildot eksāmena darbu, ievēro uzdevumu nosacījumus.

Eksāmenā izmantotie teksti pielāgoti atbilstoši eksāmena uzdevumu mērķim.

Ja darbā izmanto citātu, nepieciešams norādīt tā autoru.

Raksti salasāmi.

Pie izglītojamajiem un personām, kuras piedalās eksāmena nodrošināšanā, no brīža, kad viņiem ir pieejams eksāmena materiāls, līdz eksāmena norises beigām nedrīkst atrasties ierīces (planšetdators, piezīmjdators, telefons, viedpulkstenis u. c.), kuras nav paredzētas Valsts pārbaudes darbu norises darbību laikos.

Valsts izglītības
satura centrs

Latviešu valoda un literatūra (augstākais mācību satura apguves līmenis)

Centralizētā eksāmena programma

2023./2024.m.g.

1. Centralizētā eksāmena **mērķis un adresāts**

Centralizētā eksāmena (turpmāk – eksāmens) **mērķis** ir novērtēt skolēnu sniegumu atbilstoši Ministru kabineta 2019. gada 3. septembra noteikumu Nr. 416 “Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības programmu paraugiem” (turpmāk – standarts) **2. pielikumam** “Plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti valodu mācību jomā. I. Plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti latviešu valodā” un **4. pielikumam** “Plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību jomā” augstākajā mācību satura apguves līmenī, identificēt un izvērtēt, cik lielā mērā ir apgūti plānotie sasniedzamie rezultāti (turpmāk – SR).

Eksāmena **adresāts** – skolēni, kuri ir apguvuši latviešu valodas mācību jomas (valodu joma) un kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību jomas sasniedzamos rezultātus augstākajā mācību satura apguves līmenī (standarta 2. pielikums).

Valsts izglītības
satura centrs

Aktuālais mācību un eksāmena saturs un sasniedzamie rezultāti vidējā izglītībā

2. pielikums
Ministru kabineta
2019. gada 3. septembra
noteikumiem Nr. 416

Plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti valodu mācību jomā

I. Plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti latviešu valodā*

Vispārīgais apguves līmenis	Optimālais apguves līmenis	Augstākais apguves līmenis
1. Valoda un sabiedrība		
Jebkura dzīvā valoda ir mainīga, un tai ir raksturīgi vairāki paveidi: literārā valoda, sociolekti un reģiolekti. Valodā mēs atspoguļojam sevi, savu piederību, uzskatus un vērtības.		
1.1. Vērtē un apraksta valodu lietojuma un saziņas stratēģiju atšķirības dažādu valodu un kultūru vidē, formulējot ieteikumus veiksmīgai saziņai un izmantojot tos savā valodiskajā darbībā.	1.1. Raksturo valodas situāciju Latvijā, analizējot Valsts valodas likumu, izziņot latgaliešu rakstu valodas un lībiešu valodas statusu, kā arī mazākumtautības valodu lomu Latvijas iedzīvotāju vidū. Vērtē savu un citu personu valodu praktiskā lietojuma situācijās. Piedāvā risinājumu, kā veicināt latviešu valodas lietojumu Latvijas sabiedrībā.	1.1. Analizējot daiļliteratūras un plašsaziņas līdzekļu tekstus, secina, kā tie atklāj sabiedrībā vērojamos diskursus par valodas jautājumiem. Veido argumentētus spriedumus, kā sabiedriskā doma ietekmē valodas attīstību un tās lietojuma praksi.
1.2. Identificē un nošķir latviešu literāro valodu, izlokšņu valodu un sarunvalodu, veidojot izpratni par latviešu valodas daudzveidību un tās lietojumu dažādās saziņas situācijās.	1.2. Klausoties, lasot un vērojot, kā arī apgūstot teorētiskos avotus, nošķir latviešu literāro valodu, izlokšņu valodu un sarunvalodu, izprot sociolektu un reģiolektu nozīmi valodā. Formulē viedokli par latviešu literārās valodas un tās paveidu nozīmi savas latviešu valodas bagātināšanā un attīstībā.	1.2. Analizē mūsdienu latviešu valodas paveidu – sociolektu un reģiolektu – atspoguļojumu literārajos darbos un izsaka spriedumus, kā un kāpēc daiļdarbos autori lieto daudzveidīgu latviešu valodu. Vērtē literārās valodas un latviešu valodas paveidu mijiedarbību un šī procesa nozīmi mūsdienu latviešu valodas attīstībā.

Valsts izglītības
satura centrs

Aktuālais mācību un eksāmena saturs un sasniedzamie rezultāti vidējā izglītībā

<p>1.3. Spriež par valodas un kultūras lomu identitātes veidošanā, lai veicinātu sevis un citu indivīdu dziļāku iepazīšanu un sapratni, veidojot saliedētu sabiedrību.</p>	<p>1.3. Pamato viedokli par valodas un kultūras nozīmi identitātes veidošanās procesā, ilustrējot savu izpratni ar piemēriem, kas atklāj dzīves pieredzes, kā arī lasīšanas un kultūras norišu vērojumos iegūtās atziņas. Skaidro, kāda ir latviešu valodas un citu valodu un kultūru nozīme savas patības apzināšanā un reprezentācijā citiem.</p>	<p>1.3. Analizējot publicistiskos un literāros darbus, izsaka spriedumus, kā valoda pauž autora individualitāti, viņa lingvistisko repertuāru un kultūru pieredzi, attieksmi pret citu valodu un kultūru pārstāvjiem.</p>
--	---	---

Aktuālais mācību un eksāmena saturs un sasniedzamie rezultāti vidējā izglītībā

3. Stilistika (satura modulis)

<p>3.4. Rada atbilstoši saziņas situācijas mērķim emocionāli iedarbīgus tekstus, izmantojot dažādus stilistiskos un emocionāli ekspresīvos izteiksmes līdzekļus.</p>	<p>3.4. Analizējot daiļliteratūras, publicistikas un sarunvalodas stila tekstus, nosaka kopīgās un atšķirīgās iezīmes valodas līdzekļu lietojumā. Mērķtiecīgi izmanto savos darbos visu līmeņu valodas strukturālos elementus, kas piešķir tekstam tēlainību un emocionālo nokrāsu.</p>	<p>3.3. Izvērtē un skaidro stilistisko un emocionāli ekspresīvo valodas vienību lietojumu dažāda stila un žanra tekstos, izmanto labākos paraugus savas valodas pilnveidē. Bagātina atbilstoša stila un žanra tekstus, lietojot okazonālismus, oriģinālus tēlainās izteiksmes līdzekļus un stilistiskās figūras. Veido jaunrades tekstus.</p>
<p>3.5. Apzinās sava individuālā stila īpatnības un zina veidus, kā pilnveidot savu valodas prasmi.</p>	<p>3.5. Apzinās sava individuālā stila īpatnības un mērķtiecīgi, sistemātiski bagātina to. Izmanto savu individuālo stilu dažādās saziņas situācijās, izvērtējot tā atbilstmi un efektivitāti.</p>	<p>3.4. Pēta un vērtē savu un citu personu runas stilu, izsaka argumentētus priekšlikumus, kā to pilnveidot. Secina kā valodā izpaužas personas individualitāte un stila savdabība.</p>

Valsts izglītības
satura centrs

Aktuālais mācību un eksāmena saturs un sasniedzamie rezultāti vidējā izglītībā

4. Valodas struktūra		
Valoda ir zīmju sistēma, kas sastāv no vairākiem savstarpēji saistītiem valodas līmeņiem. Ar valodas palīdzību mēs domājam un paužam savas domas citiem.		
4.1. Identificē un izprot verbālās un neverbālās zīmes tekstā, mērķtiecīgi izvēlas un lieto tās savos tekstos.	4.1. Vērtē valodas un citu zīmju nozīmi un lietojumu informatīvos un literāros tekstos. Izmanto zināšanas par dažādām zīmju sistēmām teksta izpratnē un veidošanā.	4.1. Interpretē un kombinē simbolus un kultūras zīmes (folkloras, literatūras, valodas u. c. zīmes) dažādu žanru tekstos.
4.2. Izprot valodu kā zīmju sistēmu, nošķir dažādu līmeņu valodas vienības un to savstarpējās attiecības, izmanto iegūtās zināšanas valodas praktiskajā lietojumā.	4.2. Spriež par teksta uzbūvi, analizējot valodas sistēmas (fonētikas, leksikas, morfoloģijas, sintakses) elementu mijiedarbību un dominanti tekstā. Izmanto sistēmiski saderīgus valodas līdzekļus, lai veidotu noteiktam stilam un saziņas nolūkam atbilstošu tekstu.	4.2. Pēta, kādā veidā organizēti valodas līdzekļi un to sistēmiskais saistījums dažāda žanra tekstos. Pamato valodas vienību saderību un atbilstību runas situācijai un valodas kultūras normām. Izmanto iegūtās zināšanas savu tekstu veidošanā.
4.3. Ievēro tekstos un raksturo dažādu leksikas slāņu vārdus, to sinonīmiju un frazeoloģiju, lai pilnveidotu savu valodu un lietotu noteiktai saziņas situācijai piemērotāko vārdu krājumu.	4.3. Analizē vārdus no etimoloģiskā, stilistiskā, sociālā, teritoriālā, vēsturiskā viedokļa, izmantojot atbilstošus leksikogrāfijas materiālus. Vērtē vārdu izvēli saziņas mērķa sasniegšanā. Pilnveido savu prasmī lietot precīzus, iedarbīgus, noteiktai valodas lietojuma jomai specifiskus vārdus.	4.3. Mērķtiecīgi izmanto daudzveidīgu leksiku un frazeoloģismus savu tekstu veidošanā. Salīdzina, pretstata, analizē un apkopo secinājumus par latviešu valodas un kādas citas valodas leksisko sistēmu un frazeoloģiju, par kopīgām un atšķirīgām iezīmēm un valodu kontaktu ietekmi uz valodas mainību un attīstību.

Valsts izglītības
satura centrs

Aktuālais mācību un eksāmena saturs un sasniedzamie rezultāti vidējā izglītībā

4. pielikums
Ministru kabineta
2019. gada 3. septembra
noteikumiem Nr. 416

Plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti kultūras izpratnes un pašizpausmes mākslā mācību jomā

Vispārīgais apguves līmenis	Optimālais apguves līmenis	Augstākais apguves līmenis
1. Katru laikmetu un sabiedrību raksturo tai specifiskas kultūras pazīmes, kas radoši tiek izteiktas dažādos mākslas veidos		
1.1. Iepazītajos mākslas darbos (vizuālos, audiālos, muzikālos, literāros, skatuviskos) un kultūras procesos saskata dažādu kultūru galvenās raksturojošās pazīmes – idejas, zīmes un simbolus. Pēc konkrētām pazīmēm grupē vienai kultūrai raksturīgas izpausmes.	1.1. Atšķir kultūru raksturojošās pazīmes nozīmīgākajos kultūrvēsturiskajos periodos un dažādos pasaules reģionos. Raksturo katra kultūrvēsturiskā perioda, reģiona un mūsdienu kultūru dažādību un mākslas starpdisciplināritāti. Saskata paralēles un atšķirības līdzīga satura viena mākslas veida darbā (vizuālā, audiālā, muzikālā, literārā, skatuviskā) un citos mākslas veidos.	1.1. Salīdzina dažādu kultūrvēsturisko periodu un reģionu kultūru un to raksturojošās pazīmes dažādos mākslas darbos (vizuālos, audiālos, muzikālos, literāros, skatuviskos, starpdisciplināros). Izmanto savu pieredzi, ar mākslas piemēriem skaidrojot dažādu kultūru atsauces laikmetīgajā mākslā. Novērtē un pieņem sev atšķirīgu viedokli zīmju un simbolu interpretācijā.

Aktuālais mācību un eksāmena saturs un sasniedzamie rezultāti vidējā izglītībā

<p>4.2. Izzina personību (mākslinieku, arhitektu, mūziķu, komponistu, literātu, tulkotāju, aktieru, režisoru u. c.) lomu kultūras un mākslas procesos pagātnē un mūsdienās un viņu nozīmi sabiedrības pārmaiņu procesos.</p>	<p>4.2. Analizē personību (mākslinieku, arhitektu, mūziķu, komponistu, literātu, tulkotāju, aktieru, režisoru u. c.) lomu kultūras un mākslas vēsturē, kultūras un sabiedriskajos procesos mūsdienās, viņu ietekmi uz jaunu stilu veidošanos un pārmaiņām sabiedrībā.</p>	<p>4.2. Pēta radošo personību (mākslinieku, arhitektu, mūziķu, komponistu, literātu tulkotāju, aktieru, režisoru u. c.) un sabiedrības savstarpējo ietekmi, 20. un 21. gs. ētisko, estētisko, politisko, sociālo un ekonomisko procesu atsaucēs laikmetīgo autoru daiļradē.</p>
--	---	---

Valsts izglītības
satura centrs

Eksāmena programma

https://www.visc.gov.lv/sites/visc/files/media_file/pr_latviesu_valoda_un_literatura_al_2024.pdf

Latviešu valoda un literatūra

Augstākais mācību satura apguves līmenis

Centralizētā eksāmena programma

Saturs

1. Centralizētā eksāmena mērķis un adresāts	2
2.1. Sasniedzamo rezultātu veids un grupa	2
2.2. Satura modulis	4
2.3. Izziņas darbības līmenis	5
3. Eksāmena darba uzbūve	5
4. Piekļuves nosacījumi	7
5. Nepieciešamo resursu nodrošinājums	8
6. Vērtēšanas kārtība un kritēriji	8
7. Palīglīdzekļi, kurus atļauts izmantot eksāmena laikā	9

Pielikumi

1. pielikums 2. daļa (tekstveide) Tekstu analīze	10
2. pielikums. Piekļuves nosacījumu materiālu vērtēšanas kritēriji	14
Eseja.	14
Teksta analīze.	17
Diskusiju forums.	20
Recenzija.	22
Jaunrades darbs.	24

Valsts izglītības
satura centrs

Eksāmena programma
https://www.visc.gov.lv/sites/visc/files/media_file/pr_latviesu_valoda_un_literatura_al_2024.pdf

2.3. Izziņas darbības līmenis

Skolēna zināšanas, prasmes un kompetences tiek vērtētas, izmantojot kognitīvās jeb izziņas darbības līmeņus atbilstoši *SOLO (Structure of Observed Learning Outcomes)* jeb novēroto mācīšanās rezultātu taksonomijai, kurā skolēna sniegums tiek raksturots, analizējot ideju jeb struktūrelementu skaitu un saišu kvalitāti starp šiem struktūrelementiem. Eksāmena uzdevumu nosacījumos skolēnu izziņas darbības līmenis tiek pārbaudīts kompleksi. Eksāmena 1. daļā tiek pārbaudītas skolēna zināšanas un prasmes I (identificēšana, noteikšana) un II (raksturošana, klasificēšana) izziņas darbības līmenī, savukārt 2. daļā ir vērstas uz III (analizēšana, vērtēšana) un IV (sintezēšana, pārrādīšana) izziņas darbības līmeņa aktualizāciju, jo skolēns veido radošu tekstu rakstos, kurā īsteno saturisko struktūrelementu lietojumu paplašinātā abstrakcijā jaunā kontekstā.

Izziņas darbības līmenis un snieguma līmeņa apraksts

Izziņas darbības līmenis un snieguma līmenim atbilstošais			
I līmenis (identificēšana, noteikšana)	II līmenis (raksturošana, klasificēšana)	III līmenis (analizēšana, vērtēšana)	IV līmenis (sintezēšana, pārradīšana)
Skolēns spēj identificēt un raksturot prasītos saturiskos elementus katru atsevišķi vai daļu no tiem, neveidojot kopsakarības starp tiem.	Skolēns spēj identificēt, vispārināti un stereotipiski raksturot tipiskās satura elementu pazīmes, spēj tās grupēt un klasificēt.	Skolēns spēj analizēt un sintezēt dažādus satura elementus, kā arī spēj izvērtēt to lietderību un kontekstuālo iedarību.	Skolēns apzinās, izvērtē un interpretē satura elementus jaunā kontekstā, iesaistot radošu un oriģinālu pieeju, kā arī piedāvājot plašāku kontekstuālu skatījumu.

Valsts izglītības
satura centrs

Latviešu valoda un literatūra augstākajā mācību satura apguves līmenī

1. daļa

- *Skolēniem tiek piedāvāti divi iepriekš nezināmi teksti vai to fragmenti, apjoms 400 – 800 vārdu.*
- *Piedāvātie teksti ir tematiski saistīti, bet žanriski atšķirīgi, viens no tekstiem – daiļliteratūras teksts.*
- *Eksāmenā izmanto tekstu oriģinālus, kurus atbilstoši eksāmena nosacījumiem var īsināt, tie visbiežāk rakstīti literārajā valodā un var ietvert dažādu nacionālās valodas paveidu pazīmes.*
- *Tekstos ir ietverti daudzveidīgi valodas līdzekļi, tajos izpaužas autora individuālais stils dažādos valodas līmeņos, tie ir saistīti ar kādu kultūrai būtisku laikmetu vai reģionu, par ko liecina identificējamās kultūras zīmes, simboli, varoņi, ieradumi, rituāli u.tml.*
- **2023.g. CE teksti** – V.Rūmnieks. A.Migla. «Čaks» (romāna fragments) un S.Radzobe ««Kosmopolītu» lieta un Aleksandrs Čaks» (dokumentāla hronika ar komentāriem, fragments).

Valsts izglītības
satura centrs

Latviešu valoda un literatūra augstākajā mācību satura apguves līmenī **2023.gadā**

- *CE augstākajā mācību satura apguves līmenī notika pirmo reizi.*
- *Kārtotāju skaits – **2 579**.*
- *Vidējais sniegums – **55,59%**.*
- *Skolēniem, kas eksāmenu kārtoja skolās, bija 8 nedēļas pirms eksāmena norises dienas jāiesniedz 3 piekļuves nosacījumu darbi, kas tika augšupielādēti VPS, kur attiecīgie pedagogi (kurus norīkoja izglītības iestādes vadītājs) 6 nedēļas pirms eksāmena norises dienas izlika vidējo skolēna iegūto vērtējumu, aprēķinot to atbilstoši izglītības iestādē spēkā esošajai skolēnu mācību sasniegumu vērtēšanas kārtībai (MK not. Nr. 398).*
- *Piekļuves nosacījumu darbu vērtēšanas kritēriji snieguma līmeņu aprakstu veidā tika publicēti eksāmena programmā, tādējādi dodot skolotājam iespēju punktu/procentu skalu piemērot atbilstoši konkrētā uzdevuma specifikai.*
- *Piekļuves nosacījumu darbi ir skolēna padziļinātā kursa apguves laikā izstrādāti un jau iepriekš novērtēti vai vēl nenovērtēti darbi, skolēns patstāvīgi izvēlas, kurus no eksāmena programmā norādīto darbu veidiem viņš vēlas iesniegt.*

Valsts izglītības
satura centrs

Latviešu valoda un literatūra augstākajā mācību satura apguves līmenī 1. daļa **2023. gadā**

- *Skolēniem tiek dots laiks iepazīties ar tekstu saturu (šie teksti būs arī jāanalizē eksāmena 2. daļā) un izpildīt daudzizvēļu jautājumu testu, kurā ir 20 jautājumi par piedāvātajiem tekstu fragmentiem un ar to saturu saistītu kontekstu.*
- *Katram jautājumam ir sagatavoti vairāki atbilžu varianti, un skolēns atbilstoši katra uzdevuma nosacījumiem izvēlas precīzāko, iederīgāko atbildi.*
- *Testā ir iekļauti jautājumi par attiecīgajiem satura vienumiem, kuru apguvi paredz padziļinātā kursa saturs un vērtējamie SR ir zināšanas un izpratne, argumentēšana.*
- *1. daļas izpildes laiks ir 60 minūtes un 10 minūtes izvēlēto atbilžu atzīmēšanai (X) atbilžu lapā.*
- *1. daļas vidējais vērtējums – **61,2%***

Valsts izglītības
satura centrs

2023.gada eksāmena 1. daļa

<https://www.visc.gov.lv/lv/media/20868/download?attachment>

Zināšanu un teksta izpratnes tests

Tev ir iespēja demonstrēt zināšanas un izpratni par:

- aktuāliem valodas, literatūras un kultūras jautājumiem;
- kultūras faktiem, zīmēm un simboliem, kas raksturo kultūrvēsturiskos periodus un reģionus;
- valodas paveidiem, to tipiskajām pazīmēm;
- valodas līdzekļiem, kas raksturīgi autora individuālajam stilam.

Izvēloties atbildes, tu apliecināsi prasmi:

- izprast lasītu tekstu, tā nolūku, struktūru, kompozīciju un žanriskās īpatnības;
- pierādīt apgalvojumus, izmantojot konkrētus faktus un piemērus no teksta;
- lietot jomas terminoloģiju.

Lasi piedāvātos tekstu fragmentus un izpildi uzdevumus atbilstoši prasībām!

Katram uzdevumam ir tikai viena pareiza atbilde. Izvēlies pareizo atbildi un apvelc tās burtu ar aplīti!

Par katru pareizu atbildi – 1 punkts.

1. uzdevums

Kurš 1. teksta valodas līdzeklis liecina par sarunas biedru tuvību?

- A** Uzruna *Sašīt*.
- B** Dialoga lietojums.
- C** Daudzpunktes izmantojums.
- D** Rosinājuma teikumi.
- E** Iespraudums *šķiet*.

Valsts izglītības
satura centrs

2023.gada eksāmena 1. daļa

<https://www.visc.gov.lv/lv/media/20868/download?attachment>

KODS

																	L	A	T	A	L
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---	---	---	---	---

**EKSĀMENS LATVIEŠU VALODĀ
UN LITERATŪRĀ**
(augstākais mācību satura
apgaves līmenis)
2023
SKOLĒNA ATBILŽU LAPA
1. daļa

Ar „X” atzīmē izvēlēto atbildi!

1.

A	B	C	D	E
☐	☐	☐	☐	☐

2.

A	B	C	D
☐	☐	☐	☐

3.

☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

4.

☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

5.

☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

6.

A	B	C
☐	☐	☐

7.

A	B	C
☐	☐	☐

8.

A	B	C	D
☐	☐	☐	☐

9.

A	B	C	D
☐	☐	☐	☐

10.

A	B	C	D
☐	☐	☐	☐

11.

A	B	C
☐	☐	☐

14.

A	B	C	D
☐	☐	☐	☐

15.

☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

16.

☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

17.

☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

18.

A	B	C
☐	☐	☐

19.

A	B	C	D
☐	☐	☐	☐

20.

A	B	C
☐	☐	☐

Kjūdu labojumam

		A	B	C	D	E
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Valsts izglītības
satura centrs

2023.gada eksāmena 1. daļa

<https://www.visc.gov.lv/lv/media/20868/download?attachment>

Eksāmens latviešu valodā un literatūrā (augstākais līmenis)

Atbildes

2023

1. daļas atbildes

Jautājuma numurs	Atbilde	Punkti
1.	a	1
2.	b	1
3.	c	1
4.	c	1
5.	a	1
6.	b	1
7.	a	1
8.	b	1
9.	b	1
10.	b	1
11.	a	1
12.	c	1
13.	b	1
14.	b	1
15.	d	1
16.	d	1
17.	c	1
18.	c	1
19.	d	1
20.	b	1

Valsts izglītības
satura centrs

Latviešu valoda un literatūra augstākajā mācību satura apguves līmenī 2. daļa

- 2. daļas **pamatu veido** nozīmīgs SR veids – **jaunrade**
- Jaunrade īstenojas eksāmenā kā zināšanu, izpratnes un prasmju kombinācija.
- Šajā SR veidā tiek pārbaudīta skolēna izpratne par:
 - 1) teksta veidošanas strukturālajiem, mākslinieciskajiem, stilistiskajiem nosacījumiem,
 - 2) prasme veidot strukturāli un kompozicionāli pārdomātu, viendabīgu tekstu,
 - 3) izvēlēties stilistiski iederīgus un iedarbīgus izteiksmes līdzekļus, nebaidoties eksperimentēt un piedāvāt oriģinālus risinājumus, iekļaujot tekstā patstāvīgus spriedumus.
- Skolēns raksta tekstu analīzi kā izvērstu tekstu 500 – 600 vārdu apjomā, kurā salīdzina divus tekstus, ar kuriem jau ir strādājis eksāmena 1.daļā.
- Skolēns tekstu var stilistiski un žanriski variēt, tomēr analīzes tekstam jābūt rakstītam literārajā valodā.
- Tekstu analīzes forma un struktūra ir brīva, tomēr ir jāievēro tekstveides principi un tajā ir jāiekļauj visi satura vienumi, kas ir iekļauti uzdevuma nosacījumā.
- Vidējais vērtējums – **53,8% (2023.gadā)**, izpildes laiks – 180 minūtes, 15 vērtēšanas kritēriji, maksimālais punktu skaits – 60 punkti.

Valsts izglītības
satura centrs

2023.gada eksāmens

<https://www.visc.gov.lv/lv/media/20868/download?attachment>

KODS

																		L	A	T	A	L
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---	---	---	---	---

2. daļa

*Raksti tekstu analīzi (apjoms 500–600 vārdu), ievērojot tekstveides principus!
Salīdzini abus tekstus, ietverot noteiktos satura komponentus!*

Satura komponenti:

- temats, aktualitāte un problemātika,
- kultūras fakti/zīmes/simboli kultūrvēsturiskā konteksta interpretācijā,
- sasaiste ar citiem kultūras faktiem ārpus piedāvātajiem tekstiem,
- teksta kompozīcija, žanriskās īpatnības,
- autora stilam tipiskie valodas līdzekļi analizējamos tekstos.

Valsts izglītības
saturs centrs

Vērtēšanas kritēriju skaidrojums 2023. gada eksāmenam

https://www.visc.gov.lv/sites/visc/files/media_file/lv-al_0.pdf

Skolēnam piedāvāti divi teksti:

Valdis Rūmnieks. Andrejs Migla. „Čaks” (romāna fragments) - Rūmnieks, V., Migla, A. Čaks. Rīga, Zvaigzne ABC, 2010.

Silvija Radzobe „„Kosmopolītu” lieta un Aleksandrs Čaks” (fragments) - Radzobe, S. „Kosmopolītu” lieta un Aleksandrs Čaks. Dokumentāla hronika ar komentāriem. Rīga, LU akadēmiskais apgāds, 2017.

Vērtēšanas kritēriji:

Zināšanas un izpratne

1. Kultūras fakti/ zīmes/ simboli, to kontekstuālā nozīme

<p>4 punkti</p> <p>Nozīmīgākie tekstā lietotie kultūras fakti/ zīmes/ simboli ir raksturoti, ir analizēta to saikne ar noteiktu kultūrvēsturisko kontekstu, piedāvāts salīdzinājums ar citiem kultūras faktiem/ zīmēm/ simboliem plašākā kontekstā.</p>	<p>Rīga, Rakstnieku savienība, Milda (Milda Grīnfelde), Valdemārs Tone, darbnīca kā bibliotēka, čeka, bērnu literatūra, “Bērniības bibliotēka”, padomju laiks.</p> <p>Nacistu karaspēka okupētā Latvija, komunistiskās partijas biedrs, biedra uzskaites kartīte, Sociāldemokrātiskā partija, 40.gadu otrā puse Annas Brigaderes prēmija, eposs “Mūžības skartie”, specfonds, bailes.</p> <p><i>Nav jābūt visiem jēdzieniem, taču piedāvāts konteksts.</i></p> <p><i>Dots salīdzinājums ar citiem faktiem (N.Ikstenas “Mātes piens”, G.Repše “Ugunszīme” Ojārs Vācietis, V.Belševica u.c.)</i></p>
---	--

2. Temata izpratne

<p>4 punkti</p> <p>Temats ir formulēts, pietiekami raksturots un sasaistīts ar kādu sabiedrībā būtisku problēmu.</p>	<p>Represijas pret māksliniekus.</p> <p>Mākslinieka brīvības izpausties ierobežošana.</p> <p>Kā māksliniekam izdzīvot varas situācijā?</p> <p>Vara un personība.</p> <p>A.Čaks padomju laikā/ 20.gs.40.gados.</p> <p>Iekļūšana baiļu slazdā.</p> <p>Citādā nepieņemšana.</p> <p>Silvijas Radzobes teksts it kā izskaidro/precizē pirmo tekstu.</p> <p>A.Čaka dzīve/pārdzīvojumi/bailes.</p> <p><i>Temats nosaukts, raksturots, sasaistīts ar kādu aktualitāti (daudz sasaistījuma ar Ukrainas situāciju).</i></p> <p><i>Būs darbi, kuros abiem tekstiem formulēti savi temati, bet raksturojumā dots salīdzinājums.</i></p> <p><i>Temata formulējums ir saistīts ar tekstiem, nav dots tāds, ko var pielāgot jebkuram tekstam, piemēram, cilvēka problēmas, represijas utt</i></p>
--	--

Valsts izglītības
satura centrs

Latviešu valoda un literatūra AL Plānotais 2024. gadā

- *CE uzbūve tiek saglabāta.*
- *Tīrrakstā lapā skolēni tiks lūgti saskaitīt vārdus savā tekstā un ierakstīt to skaitu tam paredzētajā vietā, tādējādi, mudinot skolēnus, plānojot un veidojot tekstu, domāt par uzdevuma nosacījumu izpildi un noteikta apjoma teksta veidošanu atbilstoši uzdevuma nosacījumiem.*
- *Teksti jālasa iedziļinoties, iespējams, jāpārlasa, lai varētu pareizi izprast un izpildīt uzdevumos prasīto.*
- *Eksāmena saturiskais kopums tiek pārbaudīts kompleksi, to nodrošina uzdevumu nosacījumi, kā arī uzdevumu izpildē izvēlētie analīzes teksti, kuri ir gan žanriski, gan stilistiski, gan saturiski, gan lingvistiski daudzveidīgi.*
- *Eksāmena saturs veidots, integrējot tajā sasaisti ar apgūstamo saturu kultūras izpratneš un pašizpaušmes mākslā, proti, latviešu literatūras materiālu izmantošanu un analīzi.*
- *Dažos uzdevumu nosacījumos ir iekļauti jautājumi, kas vidējās izglītības posmā tiek apgūti starpdisciplināri.*

Valsts izglītības
satura centrs

Latviešu valoda un literatūra AL Plānotais 2024. gadā

- Eksāmena saturā un norisē **izmaiņas nav plānotas**.
- Ir veikta 2.daļas vērtēšanas kritēriju pilnveide, 15 kritērijus apvienojot 10 kritērijos, piešķirot katram vienādu punktu skaitu (1 – 4, atsevišķos kritērijos arī 0 punktu), maksimālajam punktu skaitam tiks piemērots koeficients.
- **Piekļuves darbu veidi netiek mainīti**, precizēti vērtēšanas kritēriji, piedāvājot piešķirt katrā kritērijā noteiktu punktu skaitu un uzlabojot atsevišķus kritēriju formulējumus.
- **20.(27.)03.2024.** bija piekļuves darbu iesniegšanas VPS beigu termiņš skolēniem.
- Līdz **03.(10.)04.2024.** VPS ir ievadīts skolēna vidējais vērtējums par 3 iesniegtajiem darbiem un **visām iesaistītajām pusēm ir raidīts saprotams signāls par skolēna pielaišanu/nepielaišanu eksāmena kārtošanaī no padziļinātā kursa apguves īstenotāju izglītības iestādē puses.**
- **Piekļuves nosacījumu prasību izpildes un augšupielādes mērķis** ir apliecināt, ka skolēns ir apguvis tās prasmes atbilstoši augstākā līmeņa kursa saturam, kuras ir sarežģīti novērtēt eksāmena norises laikā.
- Eksāmena **2.daļas un piekļuves nosacījumu darbu – eseja, teksta analīze, diskusiju forums, recenzija, jaunrades darbs** – precizētie vērtēšanas kritēriji ir publicēti eksāmena programmā.

Valsts izglītības
satura centrs

Valsts pārbaudes darbu norises laiki 2023./2024. mācību gads

<https://www.visc.gov.lv/lv/media/25479/download?attachment>

Latviešu valoda un literatūra (augstākais mācību satura apguves līmenis) Centralizētais eksāmens

Rakstu daļa
15. maijs plkst. 10.00

Rakstu daļas saturs

Eksāmenam ir viens variants.

Skolēniem jāveic 20 testa uzdevumi eksāmena 1. daļā, 1 uzdevums eksāmena 2. daļā.

Eksāmena materiāli

Skolēnam 1 A3 formāta (4 lpp.) darba lapa 1. daļai, 1 A4 (2 lpp.) atbilžu lapa 1. daļai un 1 A3 formāta (3 lpp.) **tekstu lapa 1. un 2. daļai.** 1 A4 formāta (1 lpp.) uzmetuma lapa un 1 A3 formāta (4 lpp.) **atbilžu lapa** 2. daļai.

Valsts izglītības
satura centrs

Valsts pārbaudes darbu norises laiki 2023./2024. mācību gads

<https://www.visc.gov.lv/lv/media/25479/download?attachment>

9.55	<p>Eksāmena vadītājs</p> <ul style="list-style-type: none">• izdala skolēniem eksāmena 1.daļas skolēna darba lapas, atbilžu lapas un tekstu lapas un informē, ka tekstu lapa būs jāizmanto arī eksāmena 2.daļā, tāpēc 1.daļas beigās tā nebūs jānodod;• uzaicina skolēnus pārbaudīt izdalīto eksāmena materiālu komplektāciju, kā arī ierakstīt koda numuru 1.daļas atbilžu lapās un darba lapās;• atgādina, ka pēc eksāmena 1. daļas atbilžu lapas tiks nosūtītas uz VISC, kur tās tiks skenētas un sagatavotas vērtēšanai tiešsaistē. <p>Tāpēc ieraksti atbilžu lapās jāveic ar pildspalvu, kuras serdenis vai tinte ir neizdzēšamā zilā vai melnā krāsā;</p> <ul style="list-style-type: none">• atgādina, ka tiks vērtēti ieraksti tikai atbilžu lapā;• atgādina, ka, ja nepieciešams, skolēns atbilžu uzmetumus var rakstīt darba lapās un tekstu lapā veikt pasvītrojumus vai citas piezīmes, izmantojot krāsu zīmuļus vai flomāsterus un ka ieraksti tekstu lapā un darba lapās netiks vērtēti;• uzaicina skolēnus veikt eksāmena 1. daļu.
10.00–11.00 (60 min)	Skolēni veic eksāmena 1. daļas testu skolēna darba lapās.

Valsts izglītības
satura centrs

Eksāmena programma Programma publicēta

https://www.visc.gov.lv/sites/visc/files/media_file/pr_latviesu_valoda_un_literatura_al_2024.pdf

Latviešu valoda un literatūra Augstākais mācību satura apguves līmenis Centralizētā eksāmena programma

Saturs

1. Centralizētā eksāmena mērķis un adresāts	2
2.1. Sasniedzamo rezultātu veids un grupa	2
2.2. Satura modulis	4
2.3. Izziņas darbības līmenis	5
3. Eksāmena darba uzbūve	5
4. Piekļuves nosacījumi	7
5. Nepieciešamo resursu nodrošinājums	8
6. Vērtēšanas kārtība un kritēriji	8
7. Palīglīdzekļi, kurus atļauts izmantot eksāmena laikā	9
Pielikumi	10
1. pielikums 2. daļa (tekstveide) Tekstu analīze	10
2. pielikums. Piekļuves nosacījumu materiālu vērtēšanas kritēriji	14
Eseja.	14
Teksta analīze.	17
Diskusiju forums.	20
Recenzija.	22
Jaunrades darbs.	24

Valsts izglītības
satura centrs

Vērtēšanas kritēriji eksāmena programmā
https://www.visc.gov.lv/sites/visc/files/media_file/pr_latviesu_valoda_un_literatura_al_2024.pdf

Latviešu valoda un literatūra (augstākais mācību satura apguves līmenis)

Centralizētā eksāmena programma

2023./2024.m.g.

Pielikumi

1. pielikums 2. daļa (tekstveide) **Tekstu analīze**

Vērtēšanas kritēriji (40 punkti) iegūtajai punktu summai tiek piemērots koeficients, maksimālais punktu skaits 60 punkti)

1. Zināšanas un izpratne

Vērtēšanas kritērijs	Snieguma apraksts, punkti			
	I	II	III	IV
1.1. Temata izpratne, tekstu salīdzināšana, individualitāte un radošums**	1 punkts Temats nav raksturots vai raksturots virspusīgi. Teksts ir stereotipisks, šablonisks. Teksti analizēti atsevišķi, tie nav salīdzināti.	2 punkti Temats ir sasaurināts vai paplašināts. Kādā no teksta daļām ietverta autora personiskā pieredze. Teksti ir salīdzināti, raksturotas kopīgās vai atšķirīgās tekstu pazīmes.	3 punkti Temats ir pietiekami raksturots teksta saturā. Tekstā izpaužas autora personiskā pieredze. Teksti ir salīdzināti, raksturotas gan kopīgās, gan atšķirīgās tekstu pazīmes.	4 punkti Temats ir pietiekami raksturots un saistīts ar kādu sabiedrībā būtisku problēmu. Tekstā pārliecinoši izpaužas autora individualitāte un/vai radošums. Teksti ir salīdzināti, raksturotas kopīgās un atšķirīgās tekstu pazīmes, piedāvājot sasaisti ar citiem kultūras faktiem ārpus piedāvātajiem tekstiem.
1.2. Kultūras fakti/ zīmes/ simboli, to kontekstuālā nozīme**	1 punkts Daļa no tekstā lietotajiem kultūras faktiem/ zīmēm/ simboliem ir nosaukta.	2 punkti Nozīmīgākie tekstā lietotie kultūras fakti/ zīmes/ simboli ir nosaukti, ir vispārīgi iezīmēta to saikne ar kultūrvēsturisku kontekstu.	3 punkti Nozīmīgākie tekstā lietotie kultūras fakti/ zīmes/ simboli ir raksturoti, ir analizēta to saikne ar kultūrvēsturisku kontekstu.	4 punkti Nozīmīgākie tekstā lietotie kultūras fakti/ zīmes/ simboli ir raksturoti, ir analizēta to saikne ar kultūrvēsturisku kontekstu, piedāvāts salīdzinājums ar citiem kultūras faktiem/ zīmēm/ simboliem.

Valsts izglītības
satura centrs

Vērtēšanas kritēriji eksāmena programmā

https://www.visc.gov.lv/sites/visc/files/media_file/pr_latviesu_va_loda_un_literatura_al_2024.pdf

1.3. Žanrs un tekstu kompozīcija**	1 punkts Žanrs ir nosaukts, bet nav raksturots, kompozīcijas elementi nav aplūkoti.	2 punkti Žanrs ir nosaukts un vispārīgi raksturots, pieminēti atsevišķi kompozīcijas elementi.	3 punkti Žanrs ir nosaukts un minētas raksturīgas pazīmes, tekstu kompozīcija ir izprasta, analizēta.	4 punkti Žanrs ir nosaukts un precīzi raksturots, tekstu kompozīcija ir izprasta, izanalizēta un izvērtēta.
1.4. Autora valodas stils**	1 punkts Ir nosaukti vispārīgi izteiksmes līdzekļi, kas neraksturo autora valodas stilu.	2 punkti Ir nosaukti un vispārīgi, stereotipiski raksturoti izteiksmes līdzekļi.	3 punkti Raksturoti dažādi valodas līdzekļi, kas ir tipiski autora valodai.	4 punkti Prasmīgi raksturoti un vērtēti dažādi valodas līdzekļi, kas ir tipiski autora valodai.
2. Argumentēšana				
2.1. Argumentu pierādīšana**	1 punkts Argumenti pierādīti ar vienusējīgiem spriedumiem, kas pamatā balstīti uz savu pieredzi, nevis precīziem faktiem. Jomas termini tekstā nav izmantoti iederīgi.	2 punkti Argumenti pamatoti ar vairākiem pierādījumiem, izmantojot gan vispārīgus, nekonkrētus, arī neprecīzus faktus, gan savu pieredzi. Jomas termini tekstā izmantoti nepārlicinoši, trūkst precizitātes.	3 punkti Argumenti pamatoti ar precīziem un iederīgiem pierādījumiem, izmantojot precīzus faktus, kas pēc nepieciešamības papildināti arī ar savu pieredzi. Jomas termini tekstā izmantoti precīzi.	4 punkti Argumenti pamatoti ar precīziem un iederīgiem pierādījumiem, izmantojot mērķtiecīgi izvēlētos faktus, tos vispārinot un pēc nepieciešamības papildinot ar savu pieredzi. Jomas termini tekstā izmantoti iederīgi un pārlicinoši.
3. Tekstveide				
3.1. Teksta struktūra un apjoms	1 punkts Teksta struktūra nav ievērota; dalījums rindkopās neprecīzs un nepārdomāts un/vai teksta apjoms ir 200 – 300 vārdi, tad kritērijos Vārdu krājums un stils, gramatikas, ortogrāfijas un interpunkcijas normas kļūdu skaitu reizina ar 2.	2 punkti Teksta struktūra ievērota daļēji; dalījums rindkopās ir nepilnīgs – kāda rindkopa ir pārāk īsa vai pārāk izvērstā; trūkst tematiskas pārejas un/vai teksts daļēji atbilst prasītajam apjomam (301– 400 vārdi).	3 punkti Teksta struktūra ir loģiska un skaidri uztverama, teksta daļas ir daļēji tematiski saistītas; ir ievērots dalījums rindkopās un/vai teksta apjoms ir 401-499 vārdi.	4 punkti Teksta struktūra ir loģiska un mērķtiecīga, teksta daļas ir tematiski saistītas; ir ievērots dalījums rindkopās un prasītais teksta apjoms - 500 – 600 vārdi. Pārsniegts apjoms neietekmē vērtējumu.

Valsts izglītības
saturs centrs

Vērtēšanas kritēriji eksāmena programmā https://www.visc.gov.lv/sites/visc/files/media_file/pr_latviesu_va_loda_un_literatura_al_2024.pdf

4. Valodas kvalitāte

4.1. Vārdu krājums un stils*** *11 un vairāk kļūdu – 0 punktu	1 punkts Vārdu krājums ir vienveidīgs, neprecīzs, apgrūtina teksta uztveri, nav ievērots vienots valodas stils. 7-10* kļūdas.	2 punkti Vārdu krājums ir pietiekams, ir vērojamas atsevišķas vārdu izvēles un stila neprecizitātes, bet tās neapgrūtina teksta uztveri. 4-6 kļūdas.	3 punkti Vārdu krājums ir funkcionāli un semantiski precīzs, ir ievērots vienots stils; izteiksmes līdzekļi pārsvarā ir mērķtiecīgi izvēlēti, stilistiski iederīgi. 1-3 kļūdas.	4 punkti Vārdu krājums ir funkcionāli un semantiski precīzs, pārdomāts, daudzveidīgs, izteiksmes līdzekļi ir mērķtiecīgi, iederīgi un iedarbīgi (<i>individuālā valodas stila pazīmes</i>). Nav kļūdu.
4.2. Gramatikas normas*** *11 un vairāk kļūdu – 0 punktu	1 punkts 7 - 10* kļūdas.	2 punkti 4 - 6 kļūdas.	3 punkti 1 -3 kļūdas.	4 punkti Ievēroti vārdu veidošanas, vārdu formu un teikumu veidošanas, teikuma daļu attiecsmju nosacījumi. Nav kļūdu.
4.3. Ortogrāfijas normas*** *11 un vairāk kļūdu – 0 punktu	1 punkts 7 -10* kļūdas.	2 punkti 4–6 kļūdas.	3 punkti 1–3 kļūdas.	4 punkti Nav kļūdu.
4.4. Interpunkcijas normas *11 un vairāk kļūdu – 0 punktu	1 punkts 7 - 10* kļūdas	2 punkti 4 - 6 kļūdas.	3 punkti 1 -3 kļūdas.	4 punkti Nav kļūdu.

Atbildi nevērtē, ja

- uzdevums nav izpildīts (piemēram, analizēts tikai viens teksts; ir pārstāstīts teksta(-u) saturs; nav ievēroti tekstveides principi);
- darbs neatbilst apjomam (mazāk par 200 vārdiem);
- darbs nav salasāms;
- darbā vērojamas plaģiāta pazīmes;
- darbā ir lasāmi cilvēka cieņu aizskaroši izteikumi.

**0 punktu, ja konkrētais kritērijs nav novērtējams.

*** Vārdu krājuma, gramatikas un ortogrāfijas kļūdu veidi (tabula pielikumā).

Valsts izglītības
satura centrs

Vērtēšanas kritēriji eksāmena programmā https://www.visc.gov.lv/sites/visc/files/media_file/pr_latv_iesu_valoda_un_literatura_al_2024.pdf

Vārdu krājuma kļūdu veidi***	Gramatikas kļūdu veidi***	Ortogrāfijas kļūdu veidi***
<ul style="list-style-type: none">• Vārda nozīmes neizpratne/neatbilstošas nozīmes vārds.• Neatbilstošs tās pašas vārdšķiras vārds.• Kalkēts vārds.• Vārds svešvalodā.• Liekvārdība, vienas saknes vārdu pārmērīgs atkārtojums.• Valodas stilam neatbilstošs vārds.• Neloģiski izteikumi, saturiski neloģisks teikums.	<ul style="list-style-type: none">• Neprecīzi piedēkļi/priedēkļi.• Salīdzinājuma formu nepareizs lietojums.• Nenoteiktās/noteiktās galotnes nepareizs lietojums.• Neprecīzs locījums/skaitlis/dzimte.• Darbības vārda formu neprecīzs lietojums.• Vārdu formveidošanas kļūdas.• Kļūdas prievārdu, saikļu lietošanā (ka/kad; jeb).• Nepamatota personas un laiku maiņa.• Nepamatoti izlaists vārds teikumā.• Nepamatoti atdalīti un nepareizi novietoti palīgteikumi, kļūdas sintaktisko saistījumu izveidē.• Nepilnīgi, nepabeigti teikumi, neloģiska vārdu secība teikumā.	<ul style="list-style-type: none">• Nav ievērota latviešu valodas vārdu pareizrakstība (īso un garo patskaņu, divskaņu pareizrakstība vārdos un vārdformās, pareizs līdzskaņu lietojums vārdu saknē, galotnē un vārdformās, piedēkļu un piedēkļu lietojums vārdos un vārdformās, diakritiskās zīmes trūkums).• Nav ievēroti literārās valodas vēsturisko miju nosacījumi.• Kopā/šķirti rakstāmi vārdi.• Lielo sākumburtu lietošana saliktajos nosaukumos, īpašvārdu rakstība.• Svešvārdu pareizrakstība, cittautu īpašvārdu atveide.• Vārdu saīsināšana.• Vārdu dalīšana pārņemšanai jaunā rindā.• Neuzmanības kļūdas (izlaisti/lieki/pārstatīti burti, trūkst galotnes utt.).• Latviešu valodas alfabētam neatbilstošu burtu lietojums.

Valsts izglītības
saturs centrs

Vērtēšanas kritēriju skaidrojums 2023. gada eksāmenam

https://www.visc.gov.lv/sites/visc/files/media_file/lv-al_0.pdf

Pielikums 2.daļas *Tekstu analīze* vērtēšanas kritērijiem
“Kļūdu tipu raksturojums”.

Vārdu krājums

4 punkti	Kļūdas veids (kļūdu skaits ietekmē iegūto punktu skaitu) 3-2-1-0 punktu	Kļūdu piemēri
Vārdu krājums ir funkcionāli un semantiski precīzs, pārdomāts, daudzveidīgs (<i>individuālā valodas stila pazīmes</i>). Nav kļūdu.	Vārda nozīmes neizpratne/ neatbilstošas nozīmes vārds.	Iesim redzēt izrādi. Es mīlu lasīt. Es personīgi . Mīlestība ir stiprs vārds. Paliek mierīgāks prāts. Lugā “Sekss, roks un PSRS” ir parādīts [..] L.Kota gleznoja A.Eglīša dzīves gājumu Kaut gan otrais teksts apraksta pirmo [..] Skatoties uz pirmo tekstu, var secināt [..] Izklausās , ka rakstnieks ir noslēpumains.
	Neatbilstošs tās pašas vārdšķiras vārds.	Nobraukšu pie tevis. Viņš ir mans nedraugs . Intervijas gaita parāda viņas pārliecinātību par to [..]
	Kalkēts vārds.	Es varu grāmatu atgriezt rīt. Var saprast, par kādu laiku iet runa.

Valsts izglītības
satura centrs

Valsts pārbaudes darbu norises laiki 2023./2024. mācību gads <https://www.visc.gov.lv/lv/media/25479/download?attachment>

11.20-11.25	<p>Eksāmena vadītājs</p> <ul style="list-style-type: none">• aicina skolēnus ienākt eksāmena telpā;• izdala skolēniem eksāmena 2.daļas atbilžu lapas, uzmetuma lapas;• uzaicina 2.daļas atbilžu lapās ierakstīt skolēna koda numuru visās tam paredzētajās vietās;• atgādina, ka tiks vērtēti tikai ieraksti atbilžu lapā;• atgādina, ka pēc eksāmena 2. daļas atbilžu lapas tiks nosūtītas uz VISC, kur tās tiks skenētas un sagatavotas vērtēšanai tiešsaistē. Tāpēc ieraksti atbilžu lapās jāveic ar pildspalvu, kuras serdenis vai tinte ir neizdzēšamā zilā vai melnā krāsā;• atgādina, ka 2.daļas uzdevuma satura izpildē ir jāizmanto tekstu lapa ("1.teksts" un "2.teksts") un tajā drīkst veikt pierakstus, pasvītrojumus vai citas piezīmes, izmantojot krāsu zīmuļus vai flomāsterus, ja tas ir nepieciešams;• atgādina, ka ir jāsaskaita vārdi uzrakstītajā tekstā, vārdu skaits jāieraksta tam paredzētajā vietā 2.daļas atbilžu lapā.
11.25–14.25 (180 min)	<p>Skolēni veic eksāmena 2.daļu. Uzmetumus skolēni veic darba uzmetuma lapā. Tā uz VISC nav jāšūta un ieraksti tajā netiks vērtēti.</p>
14.10	<p>Eksāmena vadītājs atgādina,</p> <ul style="list-style-type: none">• ka pēc 15 minūtēm būs jānodod 2. daļas atbilžu lapas• ka ir jāsaskaita vārdi uzrakstītajā tekstā un vārdu skaits jāieraksta tam paredzētajā vietā 2. daļas atbilžu lapā.

Valsts izglītības
satura centrs

Vidusskola AL

https://registri.visc.gov.lv/vispizglitiba/eksameni/dokumenti/metmat/latvval_lit_2023.pdf

Valsts izglītības
satura centrs

**Metodiskie ieteikumi,
gatavojoties eksāmenam
2022. / 2023. mācību gadā**

**Latviešu valoda un
literatūra (augstākais
mācību satura apguves
līmenis)**

Valsts izglītības
satura centrs

Vidusskola AL

https://registri.visc.gov.lv/vispizglitiba/eksameni/dokumenti/metmat/latvval_lit_2023.pdf

Tekstu salīdzināšanā un testa veikšanai noderīgi termini un jēdzieni

Tēma – parādība, fakts, to kopums, kas pamatā tekstam.

Temats – rakstu darba vai mutvārdu runas satura pamatidejas formulējums; jautājums, par ko runā un/vai raksta.

Mērķis – tas, ko vēlas, cenšas īstenot, sasniegt; arī nolūks – paredzētais, nodomātais, sasniedzamais (rīcības, darbības) rezultāts.

Galvenā doma – svarīgākās, būtiskākās idejas formulējums atbilstoši informācijai.

Problēma – sarežģīts (teorētisks vai praktisks) jautājums, uzdevums, kas risināms, pētāms. Problēma var būt formulēta arī jautājuma formā.

Aktualitāte – atbilstība, nozīmīgums noteiktā laika posmā. Aktuāls notikums, fakts, jautājums sabiedrības vai indivīda dzīvesdarbībā.

Ideja - 1.Doma; iecere, nodoms, plāns.

2.Pasaules uzskata būtiskais, galvenais princips; pārliecība. 3.Galvenā doma, galvenā problēma (piemēram, mākslas darbā).

Žanrs - mākslas darba formas kategorija ar vēsturiski izveidotām, noteiktām raksturīgām pazīmēm.

(tezaurs.lv)

Literatūras veids	Literatūras žanrs	Raksturīgākās pazīmes
Proza/ epika	Biogrāfija	Cilvēka dzīves apraksts, kas veidots, pamatojoties uz biogrāfiskiem faktiem.
	Dienasgrāmata	– Ikdienas intīma, darījuma, sabiedriska, politiska u.c. rakstura pieraksti. – Stāstītājs ir pirmajā personā, parasti tiek norādīts datums, dažreiz – nedēļas diena, vieta.

Valsts izglītības
satura centrs

Vidusskola AL

https://registri.visc.gov.lv/vispizglitiba/eksameni/dokumenti/metmat/latvval_lit_2023.pdf

Paradokss – aforistiskā formā izteikts spriedums dzejas vai prozas valodā, kas vismaz ārēji ir pretrunā tradicionāli pieņemtām domām vai uzskatiem, bieži arī pretrunā ikdienas loģikai.

(dzejasvardnica.lv)

Metafora, tropi

trops (mākslinieciskās izteiksmes līdzeklis), kas veidojas vārda nozīmes pārnēsumā, balstītā uz līdzību starp divām savā starpā atšķirīgām lietām vai parādībām.

(enciklopedija.lv)

Metafora

Nozīmes pārnēsums, kas izriet no nojēguma par priekšmetu vai parādību līdzību; vārds vai vārdu savienojums, kam ir šāds nozīmes pārnēsums.

(tezaurs.lv)

Daīlliteratūras valodas stils

Katra teksta pazīmes ir cieši saistītas ar konkrētā literāta individuālajiem jaunrades izteiksmes līdzekļiem. Šajā stilā iespējami visu citu valodas funkcionālo stilu elementi.

Pazīmes, kas attiecas uz lielāko daļu daīlliteratūras darbu:

- spīgtāk nekā citos stilos atspoguļojas autora individuālais stils.

Par jaunvārdiem ar laiku var kļūt arī okazionālismi – individuāli darinājumi, kas veidoti pēc valodā esošiem paraugiem (vai tos pārkāpjot) un kas cieši saistīti ar noteiktu kontekstu. Okazionālismus bieži darina literāti, lai paspīgtinātu teksta oriģinalitāti un poētiku.

(uzdevumi.lv)

Augstākais mācību satura apguves līmenis Latviešu valoda un literatūra (AL)

20+60=80 punktu jeb 100%

Ja skolēns 1.daļā ieguvīs 9 punktus, 2.daļā – 34 punktus, tad kopā ieguvīs 43 punktus jeb 53%.

Uz sertifikāta attēlots vērtējums tikai procentos – 1.daļā – 45%, 2.daļā – 56%, kopvērtējumā – 53 %.

Daļa	Maksimālais punktu skaits/īpatsvars %
1.daļa	20 p./25%
2.daļa	60 p./75%
Kopā	80 p./100%

Valsts izglītības
satura centrs

Atgādne **skolēniem** un **pedagogiem**

- **Nemēģiniet iemācīties/iemācīt** visu dažās dienās pirms eksāmena!
- **Izmantojiet** katru iespēju iepazīt daudzveidīgus tekstus latviešu valodā un paplašināt savu vārdu krājumu un redzesloku!
- Pirms katra eksāmena uzdevuma veikšanas **pārdomājiet** jautājumus – **kas tieši un kā ir jādara!**
- **Protams**, gramatikas normu, ortogrāfijas un interpunkcijas normu ievērošana tekstā ir standartā paredzēts obligāts sasniedzamais rezultāts, **taču** neaizmirstiet arī par saturu – temata atklāsmi, argumentēšanu, teksta struktūru, apjomu, stilistiku, individualitāti un radošumu!
- Par **atbalsta pasākumiem CE – tikai tie, kas bijuši visa mācību procesa laikā** (*skolas atbildīgā persona līdz 15.04.2024. veic ierakstu VPS*):

<https://www.visc.gov.lv/lv/atbalsta-pasakumi>

Valsts izglītības
satura centrs

**Lai izdodas!
Paldies!**

Ineta Smilga

Valsts izglītības satura centra
Vērtēšanas un analītikas departamenta
Vispārējās izglītības pārbaudījumu nodaļas
vecākā eksperte

Ineta.Smilga@visc.gov.lv

Tālr. 67814468

2024.gada 26.aprīlī